



МОНГОЛ УЛСЫН
ЭРҮҮЛ МЭНДИЙН САЙДЫН ТУШААЛ

161

2014 оны 10 сарын 20 өдөр

Дугаар 338

Улаанбаатар хот

Журам батлах тухай

“Нөхөн үржихүйн эрүүл мэнд” үндэсний 4 дэх хөтөлбөр, “Эх, нярайн эрүүл мэнд” стратеги 2011- 2015, Мянганы хөгжлийн 4, 5 дугаар зорилтыг хэрэгжүүлэх ажлыг эрчимжүүлэх, жирэмсэн эмэгтэйд үзүүлэх тусламж, үйлчилгээг сайжруулах зорилгоор ТУШААХ нь:

1. Жирэмсэн болон төрсний дараах үед үзүүлэх тусламж, үйлчилгээний журмыг хавсралтаар шинэчлэн баталсугай.

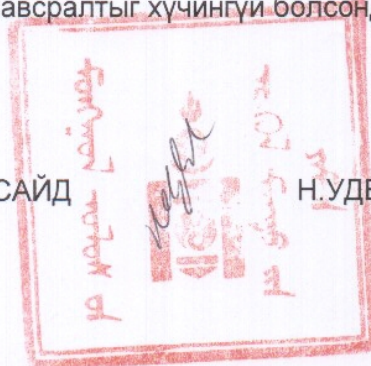
2. Энэхүү журмыг хэрэгжүүлэхэд мэргэжил аргазүйн дэмжлэг үзүүлэхийг Бодлогын хэрэгжилтийг зохицуулах газар (дарга Я.Буянжаргал), Эх, хүүхдийн эрүүл мэндийн үндэсний төв (захирал Ш.Энхтөр), Эрүүл мэндийн яамны дэргэдэх Эх барих, эмэгтэйчүүдийн мэргэжлийн салбар зөвлөл (ерөнхий мэргэжилтэн Т.Эрхэмбаатар) нарт даалгасугай.

3. Жирэмсэн болон төрсний дараах үед үзүүлэх тусламж, үйлчилгээний журмыг эмч, эмнэлгийн мэргэжилтнүүдээр судлуулах, нэн шаардлагатай оношлуур, урвалж, эм, эмнэлгийн хэрэгсэл, багаж, тоног төхөөрөмжөөр хангахад шаардагдах хөрөнгийг жил бүрийн төсөвт тусгаж ажиллахыг эрүүл мэндийн байгууллагуудын захирал, дарга, эрхлэгч нарт үүрэг болгосугай.

4. Энэхүү тушаал гарсантай холбогдуулан Эрүүл мэндийн сайдын 2001 оны 39 дүгээр тушаалын 2, 3 дугаар хавсралтыг хүчингүй болсонд тооцсугай.

САЙД

Н.УДВАЛ



D:\barimt\tushaal

032241

Эрүүл мэндийн сайдын
2014 оны 10 сарын 10 өдрийн
338 дугаар тушаалын хавсралт

ЖИРЭМСЭН БОЛОН ТӨРСНИЙ ДАРААХ ҮЕД ҮЗҮҮЛЭХ ТУСЛАМЖ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ЖУРАМ

Нэг. Нийтлэг үндэслэл

Энэхүү журмын зорилго нь жирэмсэн үед эх, ургийн эрүүл мэндэд тулгарч буй эрсдлийг эрт илрүүлэн тогтоож, хүндрэлээс урьдчилан сэргийлэх, эсэн мэнд амаржуулах болон төрсний дараах үед эмнэлзүйн нотолгоонд суурилсан тусламжийг хугацаа алдалгүй үзүүлэхэд чиглэнэ.

Уг журмыг жирэмсэн эмэгтэйд тусламж, үйлчилгээ үзүүлж байгаа төрийн болон хувийн хэвшлийн эрүүл мэндийн байгууллагын эмч, эмнэлгийн мэргэжилтнүүд хэрэгжүүлнэ.

Хоёр. Тусламж, үйлчилгээний үндсэн зарчим

- 2.1 Жирэмсэн эмэгтэй бүрт эрүүл мэндийн нэн шаардлагатай тусламжийг үзүүлнэ.
- 2.2 Нотолгоонд тулгуурласан тусламж үзүүлнэ.
- 2.3 Жирэмсэн эмэгтэй, түүний гэр бүлийн оролцоог дэмжсэн тусламж үзүүлж тэдний аюулгүй байдал, эрх ашиг, зан заншлыг хүндэтгэсэн, нууцыг хадгалсан байна.
- 2.4 Жирэмсэн эмэгтэйд хүндрэл учруулахгүй, оршин суугаа байршилд ойрхон, харъяалал харгалзахгүйгээр тусламжийг үзүүлэхээр зохицуулна.
- 2.5 Жирэмсэн, төрөх, төрсний дараа үед эх, нярайн эрүүл мэндийн талаар нотолгоонд суурилсан мэдээлэл, зөвлөгөө өгч сонголт хийж, шийдвэр гаргахад дэмжлэг үзүүлнэ.
- 2.6 Жирэмснийг эрт илрүүлэх, хүндрэлээс урьдчилан сэргийлэх, тусламж, үйлчилгээний тасралтгүй байдлыг хангаж ажиллана.
- 2.7 Тусламжийг багаар (эх барих, эмэгтэйчүүд, нярайн эмч, сумын эмч, эх баригч, сувилагч, бусад шаардлагатай мэргэжлийн эмч) үзүүлнэ.

Гурав. Жирэмсэн, төрөх, төрсний дараах үеийн тусламж, үйлчилгээний зохион байгуулалт

3.1. Эх, хүүхдийн эрүүл мэндийн үндэсний төв

- 3.1.1 Эх барих, эмэгтэйчүүд, нярайн тусламж, үйлчилгээг улсын хэмжээнд мэргэжил арга зүйгээр ханган ажиллана.
- 3.1.2 Эх барих, эмэгтэйчүүд, нярайн тусламж, үйлчилгээний чиглэлээр стандарт, удирдамж, заавар боловсруулна.
- 3.1.3. Жирэмсэн, төрөх, төрсний дараах болон нярайн тусламж, үйлчилгээний чиглэлээр эмч, эмнэлгийн мэргэжилтнийг сургаж бэлтгэнэ.
- 3.1.4. Өндөр эрсдэлтэй жирэмсэн эмэгтэйд дараах оношийн дагуу хянаж, төрүүлнэ.
 - 3.1.4.1. Зүрхний төрөлхийн болон олдмол гажигтай, зүрх, судасны эмгэгийн үйл ажиллагааны алдагдал бүхий жирэмсэн эмэгтэй;

- 3.1.4.2. Зуршмал дутуу тээлтийн үеийн хяналт, жирэмсний тээлтийн хугацаа 34 долоо хоног ба түүнээс доош хугацаанд төрүүлэх;
- 3.1.4.3. Резус сөрөг бүлгийн цустай жирэмсэн (цус мэдрэгшсэн тохиолдолд);
- 3.1.4.4. Ихэр жирэмсэн үед ургийн эмгэгтэй;
- 3.1.4.5. Гурав буюу түүнээс дээш тооны ураг тээж байгаа жирэмсэн;
- 3.1.4.6. Үр шилжүүлэн суулгасны дараах жирэмсэн ямар нэг хүндрэлтэй бол;
- 3.1.4.7. Төрсөн нярайд хүүхдийн мэс заслын мэргэжлийн тусламж үзүүлэх шаардлагатай тохиолдол.

3.1.5. Шаардлагатай тохиолдолд цахимаар зөвлөгөө өгөх болон орон нутагт очиж тусламж, үйлчилгээг үзүүлнэ.

3.2. Төв эмнэлэг, тусгай мэргэжлийн төвүүд

- 3.2.1. Жирэмсэн болон төрсний дараах үеийн хавсарсан эмгэгтэй эмэгтэйг лавлагаа төвийн үндсэн чиглэлийн дагуу хүлээн авч, үйлчилгээг үзүүлнэ.
- 3.2.2. Жирэмсэн эмэгтэй, төрсөн эхийн дуудлагад шуурхай үйлчилнэ.
- 3.2.3. Лавлагаа төвд эмчлүүлж байгаа жирэмсэн, төрсний дараах үедээ ноцтой хүндэрсэн эмэгтэйд эмч нарын хамтарсан зөвлөгөөнийг шуурхай хийж, оношилгоо, эмчилгээний асуудлыг шийдвэрлэнэ.
- 3.2.4. Халдварт өвчин судлалын үндэсний төвийн "Төрөх тасаг"-ийн үйл ажиллагааг тогтвортой ханган ажиллуулна.

3.3. Аймаг, нийслэлийн Эрүүл мэндийн газар

- 3.3.1. Орон нутгийн хэмжээнд жирэмсэн, төрөх, төрсний дараах болон нярайн тусламж, үйлчилгээг нэгдсэн удирдлагаар ханган ажиллана.
- 3.3.2. Орон нутгийг эх барих-эмэгтэйчүүдийн болон нярайн эмч, эх баригч зэрэг эмнэлгийн мэргэжилтнээр хангах, тогтвор суурьшилтай ажиллуулах нөхцлийг хангана.
- 3.3.3. Орон нутгийн эх барих-эмэгтэйчүүдийн болон нярайн эмч, эх баригч, бага эмч, сум, өрх, багийн эмч нарыг эх барихын яаралтай, нярайн нэн шаардлагатай тусламжийн чиглэлээр ажлын байрны сургалтанд тасралтгүй хамруулна.
- 3.3.4. Жирэмсэн, төрөх, төрсний дараах үед шаардлагатай оношлуур, урвалж, эм, эмнэлгийн хэрэгсэл, багаж, тоног төхөөрөмжөөр тасралтгүй хангана.
- 3.3.5. НҮЭМ, эсэн мэнд амаржихуйн чиглэлээр иргэдэд мэдээлэл, сургалт, сурталчилгааны нэгдсэн арга хэмжээг зохион байгуулна.
- 3.3.6. Орон нутгийн хэмжээнд жирэмсэн, төрөх, төрсний дараах үеийн болон нярайн тусламж, үйлчилгээний байдалд хяналт, үнэлгээ хийнэ.

3.4. Бүсийн оношилгоо эмчилгээний төв, нэгдсэн эмнэлэг, амаржих газар, дүүргийн эрүүл мэндийн төв, сум дундын болон хөдөөгийн нэгдсэн эмнэлэг

- 3.4.1. Бүсийн оношилгоо эмчилгээний төвийн бүтэц, үйл ажиллагааны стандарт, Нэгдсэн эмнэлгийн бүтэц, үйл ажиллагааны стандарт, Амаржих газрын бүтэц, үйл ажиллагааны стандартад заасны дагуу хүний нөөц, багаж хэрэгсэл, тоног төхөөрөмжөөр хангагдсан байна.

- 3.4.2. Үйлчлэх хүрээний нутаг дэвсгэрт ажиллаж буй өрх, сум, тосгоны эрүүл мэндийн төв, сум дундын болон хөдөөгийн нэгдсэн эмнэлгийг мэргэжлийн удирдлага, арга зүйгээр ханган, эх барих-эмэгтэйчүүдийн эмч нарт сум, хороог хариуцуулан уялдаа холбоог хангаж, эргэх холбоотой ажиллана.
- 3.4.3. Жирэмсэн, төрөх, төрсний дараах тусламж, үйлчилгээнд эмчилгээ эрхэлсэн орлогч дарга, эх барих- эмэгтэйчүүдийн зөвлөх эмч, төрөх тасгийн эрхлэгч, поликлиник, амбулаторийн эрхлэгч, чанарын менежер дотоодын хяналт тавина.
- 3.4.4. Өрх, сумын эрүүл мэндийн төвөөс илгээсэн жирэмсэн эмэгтэйд эх барих-эмэгтэйчүүдийн эмч үзлэг хийж, шинжилгээнд дүгнэлт өгч, хаана хянагдахыг тогтооно.
- 3.4.5. Төрөлжсөн мэргэжлийн эмч нь эх барих-эмэгтэйчүүдийн болон сум, өрхийн эмчийн илгээсэн жирэмсэн эмэгтэйг үзэж, өвчнийг илрүүлэн, эмчилнэ.
- 3.4.6. Өндөр эрсдэлтэй жирэмснийг тээлгэх эсэх асуудлыг эх барих- эмэгтэйчүүдийн болон төрөлжсөн мэргэжлийн эмч нар хамтран үзэж, хугацаа алдахгүй шийдэж, харъяаллын дагуу амаржих газар, төрөх тасагт тусламж, үйлчилгээ үзүүлнэ.
- 3.4.7. Өндөр эрсдэлтэй жирэмсэн эмэгтэйг эх барих-эмэгтэйчүүдийн эмч, хавсарсан эмэгтэй тохиолдолд холбогдох мэргэжлийн эмч нартай хамтран хянана. Шаардлагатай тохиолдолд хугацаа харгалзахгүй үзэж, хэвтүүлэн эмчилнэ.
- 3.4.8. Шаардлагатай тохиолдолд жирэмсэн эмэгтэй, төрсөн эхийг дараагийн шатлалын тусламж, үйлчилгээнд шилжүүлнэ.
- 3.4.9. Эхийн ноцтой хүндэрсэн тухай болон төрөлтийн талаарх мэдээллийг харъяаллын дүүрэг, өрх, сумын эрүүл мэндийн төвд өгнө.

3.5. Өрх, сум, тосгоны эрүүл мэндийн төв

- 3.5.1. Сумын эрүүл мэндийн төвийн бүтэц, үйл ажиллагааны стандарт, Өрхийн эрүүл мэндийн төвийн бүтэц, үйл ажиллагааны стандартад заасны дагуу хүний нөөц, багаж хэрэгсэл, тоног төхөөрөмжөөр хангагдсан байна.
- 3.5.2. Үйлчлэх хүрээний нутаг дэвсгэрийн нөхөн үржихүйн насны эмэгтэйчүүдийн бүртгэл судалгааг гаргаж, жил бүр шилжилт хөдөлгөөнийг хийж, гэр бүл төлөвлөлтийн болон бусад тусламж, үйлчилгээ үзүүлэхэд ашиглана.
- 3.5.3. Үйлчлэх хүрээний хөгжлийн бэрхшээлтэй, хөдөлмөрийн чадвар түр алдалттай нөхөн үржихүйн насны эмэгтэйчүүдийн судалгааг тусад нь гаргаж, онцгой анхаарал хандуулан, гэр бүл төлөвлөлтийн тусламж, үйлчилгээг үзүүлнэ.
- 3.5.4. Нөхөн үржихүйн насны эмэгтэйчүүдийг жирэмслэхэд бэлтгэх тусламж, үйлчилгээний зарчмыг хэрэгжүүлэн ажиллана.
- 3.5.5. Хэвийн явцтай жирэмсэн эмэгтэйг хянах ба боломжтой бол жирэмсний 20, 32 долоо хоногтойд эх барих-эмэгтэйчүүдийн эмчид үзүүлж, зөвлөгөө авна.
- 3.5.6. Алслагдсан нутагт амьдарч байгаа болон амьжиргааны түвшин доогуур эхийг төрөхөөс 07-14 хоногийн өмнө сумын эхийн амрах байранд амруулна.
- 3.5.7. Өндөр эрсдэлтэй жирэмсэн эмэгтэйд хяналт тавьж, эх барих-эмэгтэйчүүдийн эмчид үзүүлэхэд дэмжлэг үзүүлж, төрөхөөс 07-14 хоногийн өмнө нэгдсэн эмнэлгийн төрөх тасаг, амаржих газарт илгээнэ.
- 3.5.8. Эх, нярайг товллолын дагуу гэрээр эргэж, зөвлөгөө өгч, үзлэг хийнэ.
- 3.5.9. Эрүүл мэндийн идэвхтэн бэлтгэж, үйл ажиллагаандаа туслуулна.

Хүснэгт 1. Эрүүл мэндийн байгууллагуудын нөхөн үржихүйн насны эмэгтэйд үзүүлэх тусламж, үйлчилгээ (эмнэлгийн түвшнээр)

	Багийн түвшинд	Өрх, сумын ЭМТ	БОЭТ, Нэгдсэн эмнэлэг	Төв эмнэлэг, тусгай мэргэжлийн төв
Жирэмслэхээс өмнөх тусламж үйлчилгээ				
Харьяаллын нөхөн үржихүйн насны эмэгтэйчүүдийн бүртгэл, судалгааг гаргана.	+	+		
Өсвөр насны охидод урьдчилан сэргийлэх үзлэг хийж, эрүүлжүүлэн тусламж, үйлчилгээ үзүүлнэ.		+	+	+
НҮЭМ, эсэн мэнд амаржихуйн чиглэлээр эрүүл мэндийн боловсрол олгоно.	+	+	+	+
Нөхөн үржихүйн насны эмэгтэйчүүдийг урьдчилан сэргийлэх үзлэгт хамруулж, эрүүлжүүлэх арга хэмжээ авна.	+	+	+	
Жирэмсэлтэд бэлтгэх зөвлөгөө өгч, тусламж үзүүлнэ.	+	+	+	+
Гэр бүл төлөвлөлтийн тусламж үйлчилгээ үзүүлнэ.	+	+	+	+
Жирэмсэн үеийн тусламж үйлчилгээ				
Жирэмсэнг эрт илрүүлнэ.	+	+		
Жирэмсэн эмэгтэйд зөвлөгөө өгнө.	+	+	+	+
БЗДХ/ХДХВ/ДОХ-оос сэргийлэх, ХДХВ, тэмбүүгийн халдвар эхээс хүүхдэд дамжихаас сэргийлэх тухай зөвлөгөө өгнө.	+	+	+	+
Хяналтанд товлосон хугацаанд нь үзүүлэхэд тусална.	+	+	+	
Жирэмсэн эхийг хянана.		+	+	+
Жирэмсний өндөр эрсдлийг үнэлж, илрүүлнэ.		+	+	+
Өндөр эрсдэлтэй жирэмсэнг дараагийн шатлалын эмнэлэгт шилжүүлнэ.		+	+	
Өндөр эрсдэлтэй жирэмсэнг хянана.			+	+
Шаардлагатай тохиолдолд хэвтүүлэн эмчилнэ.		+	+	+
Шаардлагатай тохиолдолд пренатал илрүүлэг, оношилгоо хийнэ			+	+
Төрсний дараах тусламж, үйлчилгээ				
Төрсөн эхийн мэдээллийг амаржих газрууд болон харьяа дүүрэг, өрх, сумын эмч нар төрсний дараах 24 цагийн дотор тогтмол солилцоно.	+	+	+	+

Эх, нярайг гэрээр товллын дагуу эргэж, үзлэг хийж, зөвлөгөө өгнө.	+	+		
Шаардлагатай тохиолдолд хэвтүүлэн эмчилнэ.		+	+	+
Гэр бүл төлөвлөлтийн талаар зөвлөгөө өгч, үйлчлүүлэгчид сонголт хийхэд дэмжлэг үзүүлж, тусламж үйлчилгээг үзүүлнэ.	+	+	+	+

Хүснэгт 2. Жирэмсний өмнөх, жирэмсэн, төрсний дараах үед үзүүлэх тусламж үйлчилгээний чиглэл

	Тусламж үйлчилгээ
1.Жирэмслэхээс өмнө	○ Үйлчлэх хүрээний нөхөн үржихүйн насны эмэгтэйчүүдийн бүртгэл, судалгаа хийнэ. ○ Үйлчлэх хүрээний хөгжлийн бэрхшээлтэй, хөдөлмөрийн чадвар түр алдалттай нөхөн үржихүйн насны эмэгтэйчүүдийн судалгааг гаргаж, гэр бүл төлөвлөлтийн тусламж, үйлчилгээ үзүүлнэ. ○ Нөхөн үржихүйн насны эмэгтэйчүүдийг жил бүр эрүүл мэндийн урьдчилан сэргийлэх үзлэгт хамруулж, эрүүл мэндийн бүлгээр ангилан эмчлэн, эрүүлжүүлж, гэр бүл төлөвлөлтийн тусламж, үйлчилгээ үзүүлнэ. ○ Жирэмсэлтэд бэлтгэх зөвлөгөө өгч, тусламж үзүүлнэ. ○ НҮЭМ, эсэн мэнд амаржихуйн чиглэлээр эрүүл мэндийн боловсрол олгоно
2.Жирэмсэн эхийн асуумж, өгүүлэл	Жирэмсний эхний үзлэг <u>Асуумж авах</u> ○ Одоогийн жирэмсэнтэй холбоотой ○ Өмнөх жирэмсэлт, төрөлтийн талаарх мэдээлэл ○ Эрүүл мэндийн дурьдатгал ○ Нийгмийн байдал ○ Ажлын нөхцөл <u>Жирэмсний өндөр эрсдэлтэй байдлыг илрүүлэх асуумж авах хугацаа</u> ○ Жирэмсний эхний үзлэг ○ 20 долоо хоногтой ○ 28 долоо хоногтой ○ 36 долоо хоногтой
3.Жирэмсэн үеийн үзлэг	Жирэмсэн эмэгтэйн хяналтын эхний үзлэгийг заавал их эмч хийнэ <u>Жирэмсэн эмэгтэйд зайлшгүй хийгдэх үзлэг</u> ○ Ерөнхий биеийн үзлэг ○ Артерийн даралтыг 2 гарт үзэх ○ Судасны лугшилт ○ Биеийн жин, өндөр ○ Хөхний үзлэг ○ Умайн ёроолын өндөр ○ Хэвлийн тойрог ○ Эх барихын гадуур үзлэг (Ургийн байрлал, янз, түрүүлсэн хэсэг) ○ Ургийн зүрхний цохилт чагнах ○ Эх барихын тусгайлсан үзлэг (Үтрээний үзлэг, толины үзлэг)
4.Жирэмсэн эмэгтэйд	○ Хэт авиан шинжилгээ ○ Цусны бүлэг

хийгдэх сорил, шинжилгээ	○ Резус бүлэг тодорхойлох <u>Хийгдэх сорил: сум, өрх, тосгоны түвшинд</u> ○ Жирэмсний сорил ○ Тэмбүү өвчин илрүүлэх хурдавчилсан арга ○ ХДХВ-ын эсрэг бие илрүүлэх хурдавчилсан арга ○ Элэгний В, С вирус илрүүлэх ○ Шээсэнд уураг илрүүлэх ○ Цусанд гемоглобины хэмжээ тодорхойлох <u>Лабораторийн шинжилгээ:</u> ○ Цусны ерөнхий шинжилгээ ○ Шээсний ерөнхий шинжилгээ ○ Тэмбүү өвчин илрүүлэх ийлдэс судлалын шинжилгээ (хурдавчилсан аргаар эерэг гарсан үед онош баталгаажуулах) ○ ХДХВ-ийн эсрэг бие илрүүлэх шинжилгээ (хурдавчилсан аргаар эерэг гарсан үед онош баталгаажуулах) ○ Үтрээ, умайн хүзүүний наацын (нойтон түрхэц) шинжилгээ ○ Цусны дэлгэрэнгүй шинжилгээ (заалтаар) ○ Биохимийн шинжилгээ (заалтаар) ○ Умайн хүзүүний эсийн шинжилгээ (заалтаар) ○ Шинж тэмдэггүй бактериурийг илрүүлэх (заалтаар) ○ "ToRCH" халдварыг илрүүлэх (заалтаар)
5.Жирэмсэн үеийн зөвлөгөө, мэдээлэл	<u>Зөвлөгөөний сэдэв:</u> ○ Жирэмсний хяналтын ач холбогдол ○ Жирэмсэн үеийн хооллолт ○ Жирэмсэн үеийн хувцаслалт ○ Эмийн аюулгүй хэрэглээ ○ Хорт зуршил, архи тамхины хор, дам тамхидалтаас сэргийлэх ○ Жирэмсний эмзэг байдлын тухай ○ Жирэмсний аюултай шинжүүд ○ Жирэмсэлт, төрөлттэй холбоотой хууль эрхзүйн ойлголт ○ Төмрийн бэлдмэл, фолийн хүчил, бичил элемент, амин дэм хэрэглэхийн ач холбогдол ○ Ургийн өсөлт, хөгжил ○ Зулбалтаас сэргийлэх ○ Дутуу төрөлтөөс сэргийлэх ○ Эрхтэн тогтолцооны эмгэг ба жирэмсэн ○ Бэлгийн замаар дамжих халдвар, ХДХВ/ДОХ-оос сэргийлэх ○ ХДХВ, тэмбүүгийн халдвар эхээс хүүхдэд дамжихаас сэргийлэх тухай ○ Төрөх үеийн сэтгэл зүйн бэлтгэл ○ Төрлөгийн үеийн тухай /төрлөг эхлэх шинж/ ○ Илүү тээлтийн тухай ○ Хөхний арчилгааны тухай ○ Хүүхдээ эрт амлуулах, эхийн сүүгээр хооллох тухай ○ Нярайн асаргаа, сувилгаа, дулаан алдалтаас сэргийлэх, дутуу нярайн "Имж-эх" асаргаа ○ Жирэмсний дасгал хөдөлгөөний тухай ○ Төрсний дараа жирэмслэхээс хамгаалах тухай

	<u>Зайлшгүй өгөх мэдээлэл:</u> ○ Гэр бүлийн оролцоог дэмжих ○ Пренатал илрүүлэг, оношилгооны тухай ○ Эх, хүүхдийн эрүүл мэндийн дэвтрийн тухай ○ Хэт авиан шинжилгээг хийх хугацаа ○ Ургийн хөдөлгөөнийг хянах тухай ○ Даруулга хэрэглэхийн ач холбогдол ○ Жирэмсэн үед аялах /агаарын тээврээр зорчих, жолоо барих/ ○ Кесархагалгааны талаарх ойлголт ○ Төрлөгийн үеийн өвдөлт намдаалт ○ Төрлөгийн үеийн туслагч ○ Төрсний дараах үзлэг, гэрийн эргэлтийн талаар
6. Жирэмсний хяналтын явцад хийгдэх бусад тусламж, үйлчилгээ	○ Жирэмсний хугацаа болон төрөх хугацааг тодорхойлно. ○ Үзлэгийн явцад илрүүлсэн асуудлуудыг эхэд таниулна. ○ Тухайн жирэмсний эрсдлийг үнэлнэ. ○ Хяналтын дараагийн хугацааг товлон. ○ Эхийг эрүүлжүүлэх төлөвлөгөө гаргана. ○ Жирэмсэн эмэгтэй бүрт төмөр, фолийн хүчлийн бэлдмэлийг сэргийлэх тунгаар уулгана. ○ Жирэмсэн үеийн даралт ихсэх эрсдэлтэй эмэгтэйчүүдэд кальцийн бэлдмэл уулгана. ○ Шаардлагатай нэмэлт шинжилгээ, үзлэгийг хийнэ. ○ Амаржих газрыг товлон. ○ Жирэмсэн эмэгтэйг анх хяналтанд авахдаа “Эх, хүүхдийн эрүүл мэндийн дэвтэр”-ийг олгоно. ○ “Жирэмсэн эмэгтэйн хяналтын хөтөч”-ийг зааврын дагуу хөтөлнө. ○ Хяналтын хугацаанд жирэмсэн эмэгтэйг /нөхөр, гэр бүлийнхний хамт/ эрүүл мэндийн боловсрол олгох сургалтанд 4-өөс доошгүй удаа хамруулна. ○ Жирэмсэн үеийн дасгалд хамруулна. ○ Жирэмсэн эмэгтэйд төрөхийн өмнөх болон төрсний дараах чөлөөний хуудсыг олгоно. /Тухайн үеийн мөрдөж байгаа хуулийг үндэслэнэ/ ○ Эмэгтэйд “Солилцох хуудас”-ыг жирэмсний 20 долоо хоногтойд хөтөлж олгоно. ○ Төрсний дараа солилцох хуудасны Б хэсгийг амаржих газар хөтөлж олгоно
7. Төрсний дараах үеийн тусламж	Эхэд үзүүлэх тусламж • Төрөлтийн талаар эх болон ар гэрийнхэнд мэдээлэл өгнө. • Ерөнхий биеийн үзлэг хийнэ. • Хүндрэлийг эрт илрүүлэх ба хүндрэлээс урьдчилан сэргийлнэ. (халдвар, цус алдалт, цус багадалт) Зөвлөгөө • Хооллолтын тухай • Төрсний дараа илрэх аюултай шинжүүд (цус алдах, халуурах, толгой өвдөх, дотор муухайрах, хэвлийгээр өвдөх) • Хөхний арчилгаа, эхийн сүүгээр хооллолт • Нярайн асаргаа сувилгаа, нярайн аюултай шинж • Аюулгүй бэлгийн харьцааны тухай • Цус багадалтаас урьдчилан сэргийлэх, (төмөр, фолийн

	хүчлийн нэмэлт) - Гэр бүл төлөвлөлт, төрсний дараа жирэмслэхээс хамгаалах тухай Эрт нярайд үзүүлэх тусламж, үйлчилгээ - Нярайг хуурайшуулна. - Хүйг зөв хугацаанд зөв хөндөнө. - Арьс арьсаар шүргэлцүүлнэ (Анхны тэврэлт). - Нярайд малгай өмсгөнө. - Ангир уургийг 1 цагийн дотор амлуулна. - Нүдний сувилгаа хийнэ. - Аминдэм "К" нярайн булчинд тарина. - Нярайн биеийн байдлыг үнэлэх, хянах, хүндрэлийг илрүүлж, эмчилнэ. (амьсгалын хямрал, халдвар, дутуу болон бага жинтэй нярай, гэмтэл, гаж хөгжил гэх мэт) - Төрсний дараах өрөөнд орох хүртэл эх, нярайг хамтад нь байлгаж, хянаана. - Нярайг 24 цагийн дотор усанд оруулахгүй. - Амьдралын эхний 24 цагийн дотор В гепатит, БЦЖ, Саагийн эсрэг дархлаажуулалтыг хийнэ. (дархлаажуулалт хийхийн өмнө эхэд заавал хэлж, тайлбарлана). Эх нярайд хамтад нь үзүүлэх тусламж - Төрсний дараах үзлэг, гэрийн эргэлт Төрсний дараа эх, нярайг 3 удаа зайлшгүй үзнэ. - Эхний 24 цагийн дотор - Төрсний дараах 3 дахь хоног - Төрсний дараах 7 дахь хоногт заавал үзэж зохих тусламж үйлчилгээг үзүүлнэ. - Шаардлагатай тохиолдолд хугацаа харгалзахгүй үзнэ. - Эх, нярайг төрсний дараах 5-6 дахь долоо хоногт давтан үзнэ.
--	--

Өндөр эрсдэлтэй жирэмсэн эмэгтэйг илрүүлж, тогтоох, хянах

- Жирэмсний өндөр эрсдэлт байдлыг "А, Б, В, Г" гэсэн дөрвөн бүлэгт ангилж илрүүлнэ.
- Тухайн жирэмсэнг хянаж байгаа эмч, эмнэлгийн мэргэжилтэн нь жирэмсэн эмэгтэйг анх хяналтанд авах болон жирэмсний 20, 28, 36 долоо хоногтойд асуумж, үзлэг шинжилгээг үндэслэн өндөр эрсдэлийг илрүүлж тогтооно.
- Өндөр эрсдэлтэй жирэмсэнг эх барих эмэгтэйчүүдийн эмч хянаана.
- "Нийгэм биологи, амьдралын байдал" бүлэгт 1 хүчин зүйл илэрч байвал өндөр эрсдэлтэй гэж тооцох боловч өрх, сумын эмч хянаана.
- Эрхтэн тогтолцооны эмгэгтэй жирэмсэн эмэгтэйг хэвтүүлэн эмчлэх шаардлагатай бол жирэмсний 28 долоо хоногийн дотор аймаг, дүүргийн нэгдсэн эмнэлэг, төв эмнэлэг, тусгай мэргэжлийн төвүүдэд эмчилнэ.

Өндөр эрсдэлтэй жирэмснийг илрүүлэх асуумж

Эрсдлийн бүлэг		Эрсдэлт хүчин зүйл
А	Нийгэм биологи, амьдралын байдал	○ 20-иос доош насны жирэмсэн ○ 30-аас дээш насны тулгар жирэмсэн ○ 35-аас дээш насны жирэмсэн ○ 5 ба түүнээс олон төрсөн ○ 150 см ба түүнээс намхан ○ Нэн ядуу жирэмсэн эх (хоол тэжээлийн дутагдалтай) ○ Тамхи татдаг, архи уудаг, мансууруулах бодисын хамааралтай ○ Хүчирхийлэлд байдаг (Сэтгэл санааны дарамт)
		○ Өмнөх жирэмсэн, төрөлт, төрсний дараа цус алдаж байсан ○ Өмнөх жирэмсэн, төрөлтийг мэс заслаар төгссөн ○ Өмнөх жирэмсний үед манас таталтын хүнд хэлбэр, манас таталтаар хүндэрсэн ○ Зуршсан зулбалт, дутуу төрж байсан ○ Ураг, нярай эндэж байсан ○ Төрөлхийн хөгжлийн гажигтай болон оюун санааны эмгэгтэй хүүхэд төрүүлж байсан ○ Резус сөрөг бүлгийн цустай ○ Нөхөн үржихүйн эрхтний гаж хөгжилтэй
Б	Эх барихын ужиг дурьдатгал	○ Артерийн даралт ихсэлт ○ Зүрх судасны эмгэг ○ Амьсгалын замын эмгэг ○ Хоол боловсруулах замын эмгэг (ходоод, элэг цөс) ○ Бөөр, шээсний замын эмгэг ○ Дотоод шүүрлийн эмгэг (бамбай булчирхай, чихрийн шижин) ○ Холбогч эдийн эмгэг ○ Цусны өвчин, цус багадалтын II, III зэрэг ○ Удамшлын эмгэг ○ Халдварт өвчин (Сүрьеэ, тэмбүү, ХДХВ-ийн халдвартай, элэгний хурц ба архаг үрэвсэл) ○ Нүдний зарим эмгэг (Холын харалган II, III зэрэг, нүдний даралт ихсэлт) ○ Сэтгэц, мэдрэлийн эмгэг ○ Таргалалт ○ Хавдар
		○ Артерийн даралт ихсэлт ○ Зүрх судасны эмгэг ○ Амьсгалын замын эмгэг ○ Хоол боловсруулах замын эмгэг (ходоод, элэг цөс) ○ Бөөр, шээсний замын эмгэг ○ Дотоод шүүрлийн эмгэг (бамбай булчирхай, чихрийн шижин) ○ Холбогч эдийн эмгэг ○ Цусны өвчин, цус багадалтын II, III зэрэг ○ Удамшлын эмгэг ○ Халдварт өвчин (Сүрьеэ, тэмбүү, ХДХВ-ийн халдвартай, элэгний хурц ба архаг үрэвсэл) ○ Нүдний зарим эмгэг (Холын харалган II, III зэрэг, нүдний даралт ихсэлт) ○ Сэтгэц, мэдрэлийн эмгэг ○ Таргалалт ○ Хавдар
Г	Одоогийн жирэмсний явцад эмгэг байдал илэрсэн	○ Жирэмсний эрт үеийн хордлого (хүнд хэлбэр) ○ Биеийн жин 40 кг-аас бага, 80 кг-аас их ○ Ургийн буруу байрлал ○ Олон урагт жирэмсэн ○ Ургийн өсөлтийн саатал, ургийн бүтэлт ○ Ураг орчмын шингэний ихсэлт, багадалт ○ Жирэмсний дунд болон сүүлийн сард үтрээнээс цус алдсан ○ Жирэмсэн үеийн чихрийн шижин ○ Жирэмсэн үеийн тромбоцитопени ○ Жирэмсэн үеийн АД ихсэлт (манас таталтын урьдал) ○ Үр шилжүүлэн суулгасны дараах жирэмсэн ○ Ургийн хөгжлийн гажиг, ургийн эмгэг байдал ○ Ихэс, хүйн эмгэг ○ Том ураг тээж байгаа

Жирэмсэн эмэгтэйд сүрьеэ өвчин илрүүлэх, хянах

1. Жирэмсэн эмэгтэйд сүрьеэ өвчнийг илрүүлэхдээ эхний болон 32 долоо хоногийн үзлэгийн үед асуумж авна.
2. Асуумжаар бүх асуултанд үгүй гэж хариулбал сүрьеэгийн сэжиггүй гэж дүгнээд, дээр дурдсан зовиур илэрвэл эмчид яаралтай хандахыг зөвлөнө.
3. Асуумжаар нэг л асуултанд "Тийм" гэж хариулбал сэжигтэй гэж дүгнэн сүрьеэгийн эмчид илгээнэ.
4. Сүрьеэгийн эмч сэжигтэй шинж тэмдэг илэрсэн жирэмсэн эмэгтэйд үзэж, оношилгоо, эмчилгээний асуудлыг шийдвэрлэнэ.
5. Жирэмсэн эмэгтэйд сүрьеэ өвчин оношлогдсон тохиолдолд эх барих эмэгтэйчүүдийн болон сүрьеэгийн эмч хамтран хянана.
6. Эмч нарын хамтарсан үзлэг, зөвлөгөөнөөр жирэмсний хугацаанаас хамаарч, тээх эсэх асуудлыг шийдвэрлэнэ.

Сүрьеэ илрүүлэх асуумж

№	Асуумж	Тийм	Үгүй
1.	Өмнө нь сүрьеэгийн эмчилгээ хийлгэж байсан уу?		
2.	Гэр бүлд нь сүрьеэгээр өвчилсөн хүн байгаа юу?		
3.	14 хоногоос дээш хугацаагаар ханиалгаж байна уу?		
4.	Шалтгаангүй халуурч байна уу?		
5.	Биеийн жин буурч, турж байна уу?		
6.	Цэр, цустай цэр гарч байна уу?		
7.	Шөнөдөө хөлөрч байна уу?		
	Үнэлгээ:		

ЖИРЭМСЭН ЭМЭГТЭЙГ ХЯНАХ ТОВЛОЛ

Хэвийн явцтай жирэмсэн эмэгтэйг 6 удаа, өндөр эрсдэлтэй жирэмсэн эмэгтэйг 8 удаа үзнэ

Хэвийн явцтай №1	Жирэмсний үзлэгийн дугаар, товллол Өндөр №1	Жирэмсний хугацаа	Үзлэгийн зорилго	Эхэд хийх үзлэг	Шинжилгээ	Зөвлөгөө, мэдээлэл
		Анхны үзлэг (12 долоо хоногийн дотор)	-Жирэмсний хугацааг тодорхойлох -Жирэмсний эрсдлийг илрүүлэх -Жирэмсэн тээлгэх эсэх асуудлыг шиидэх	-Ерөнхий үзлэг -Эх барихын тусгайсан үзлэг (толины, үтрээний) -Шаардлагатай бол бусад мэргэжлийн эмчид илгээж үзүүлэх	-Хэт авиан шинжилгээ №1 -Цусны бүлэг -Резус бүлэг тодорхойлох -Цусны ерөнхий шинжилгээ (Гемоглобины хэмжээг тодорхойлох) - Шээсний ерөнхий шинжилгээ (уураг тодорхойлох) - Тэмбүү өвчин илрүүлэх (хурдавчилсан арга эсвэл ийлдэс судлалын шинжилгээ) -ХДХВ-ийн эсрэг бие илрүүлэх (хурдавчилсан арга эсвэл ийлдэс судлалын шинжилгээ) -Үтрээ, умайн хүзүүний наацын (нойтон түрхэц) шинжилгээ - Элэгний В, С вирус илрүүлэх	- Жирэмсний хяналтын ач холбогдол -Амны хөндийн эрүүл мэнд -Эмийн аюулгүй хэрэглээ - Аминдэм, эрдэс бодис, фоллийн хүчил, төмөр уухын ач холбогдол - Бэлгийн замаар дамжих халдвар, ХДХВ/ДОХ-оос сэргийлэх тухай -Хорт зуршил, архи тамхины хор -Гэр бүлийн оролцоог дэмжих - -Эх, хүүхдийн эрүүл мэндийн дэвтэр -Пренатал илрүүлгийн талаар

					-Сүрьеэ илрүүлэх (асуумж авна, сэжигтэй бол сүрьеэгийн эмчид илгээнэ) Шаардлагатай бол бусад шинжилгээг хийнэ.	мэдээлэл өгөх
№2	16 долоо хоног	-Жирэмсний явц, эмгэг байдлыг үнэлэх -Ургийн өсөлт, хөгжилтийг үнэлэх	-Асуумж -Ерөнхий биеийн үзлэг -Эх барихын гадуур үзлэг	-Заалтаар холбогдох шинжилгээг хийнэ. - Шаардлагатай бол хэт авиан шинжилгээ хийнэ	-Ургийн өсөлт, хөгжил -Зулбалтаас сэргийлэх -Жирэмсний эмзэг байдлын тухай -Жирэмсний хөдөлгөөний тухай дасгал	
№2	20 долоо хоног	-Жирэмсний явц, эмгэг байдлыг үнэлэх -Жирэмсний өндөр эрсдлийг илрүүлэх Өндөр эрсдэлтэй жирэмснийг тээлгэх эсэх асуудлыг шийдвэрлэх -Шаардлагатай бол хэвтүүлэх	-Асуумж -Ерөнхий биеийн үзлэг -Эх барихын гадуур үзлэг Өндөр эрсдэлтэй жирэмсэн: Төрөлжсөн мэргэжлийн эмч нарын үзлэг	-Хэт авиан шинжилгээ №2 -Умайн артерийн доплер, -Шээсний сорил (сахар, уураг)-ыг өмнөх жирэмсний үед ургийн өсөлт саатах, даралт ихсэх, манас таталтын урьдал, манас таталтаар хүндэрч байсан эмэгтэйд хийнэ.	-Жирэмсэн, төрөлттэй холбоотой хууль зүйн ойлголт -Кальцийн бэлдмэл уухын ач холбогдол -Эрүүл мэндийн боловсрол олгох сургалт №1	
№3	28 долоо хоног	-Жирэмсний явц, эмгэг байдлыг үнэлэх -Жирэмсний	-Асуумж -Ерөнхий биеийн үзлэг	-Тэмбүү өвчин илрүүлэх (хурдавчилсан арга эсвэл ийлдэс судлалын шинжилгээ) -ХДХВ-ийн эсрэг бие	-Жирэмсэн үеийн цус багадалт, түүнээс сэргийлэх -Дутуу төрөлтөөс сэргийлэх -Ургийн хөдөлгөөнийг хянах тухай	

			өндөр эрсдлийг илрүүлэх -Ургийн өсөлт хөгжилтийг үнэлэх	-Эх барихын гадуур үзлэг -Ургийн байдлыг үнэлэх (ургийн цохилтыг зурхний сонсоно)	илрүүлэх (хурдавчилсан арга эсвэл ийлдэс судлалын шинжилгээ) -Үтрээ, умайн хүзүүний наацын (нойтон түрхэц) шинжилгээ - Сахарын ачаалалтай шинжилгээг (таргалалттай, өмнө нь гажиг хөгжилтэй ураг төрүүлж байсан, ахимаг насны эмэгтэйчүүдэд) хийнэ. -Заалтаар холбогдох шинжилгээг хийнэ.	-Жирэмсэн үеийн хувцаслалт -Жирэмсний дасгал хөдөлгөөн - Төмөр, фоллийн хүчлийн бэлдмэл уухын ач холбогдол - Жирэмсэн үед аялах /агаарын тээврээр зорчих, жолоо барих/ -Эрүүл мэндийн боловсрол олгох сургалт №2
№4	№5	32 долоо хоног	-Жирэмсний явц, эмгэг байдлыг үнэлэх -Төрөхийн өмнөх амралт олгох -Ургийн байдлыг үнэлэх	-Асуумж -Ерөнхий биеийн үзлэг -Эх барихын гадуур үзлэг (ургийн байрлал, янз, түрүүлсэн хэсгийг тодорхойлно) -Ургийн байдлыг үнэлэх (ургийн цохилтыг зурхний сонсоно)	-Хэт авиан шинжилгээ №3 -Цусны ерөнхий шинжилгээ (Гемоглобины хэмжээг үзэх) -Шээсний ерөнхий шинжилгээ (уураг үзэх) -Сүрьеэ илрүүлэх (асуумж авна, сэжигтэй бол сүрьеэгийн эмчид илгээнэ) -Заалтаар холбогдох шинжилгээг хийнэ. (Зүрхний бичлэг, биохимийн шинжилгээ зэрэг)	-Жирэмсэн үеийн аюултай шинжүүд (даралт ихсэх, үтрээнээс цус гарах) -ХДХВ, тэмбүүгийн халдвар эхээс хүүхдэд дамжихаас сэргийлэх тухай -Эрхтэн тогтолцооны эмгэг ба жирэмсэн -Шинжилгээнүүдийн талаар тайлбарлах -Дутуу нярайн “Имж-эх” асаргаа -Даруулга хэрэглэхийн ач холбогдол -Эрүүл мэндийн боловсрол олгох сургалт №3
№5	№6	36 долоо	-Жирэмсний	-Асуумж	Хэт авиан шинжилгээ №4	-Хөхний арчилгааны тухай

№6	хоног	явц, эмгэг байдлыг үнэлэх -Жирэмсний өндөр эрсдлийг илрүүлэх -Ургийн байдлыг үнэлэх	-Ерөнхий үзлэг -Эх барихын гадуур үзлэг (ургийн байрлал, янз, түрүүлсэн хэсгийг тодорхойлно) -Ургийн байдлыг үнэлэх (ургийн зурхний цохилтыг сонсоно)	(ургийн урьдчилсан жинг тодорхойлно) -Шаардлагатай тохиолдолд холбогдох шинжилгээг хийнэ.	-Төрөх үеийн сэтгэл бэлтгэл -Төрлөгийн үеийн тухай /төрлөг эхлэх шинж/ -Эрт нярайн нэн шаардлагатай тусламж -Төрлөгийн үеийн туслагч -Эрүүл мэндийн боловсрол олгох сургалт №4
№7	38 долоо хоног	-Төрөхөд бэлтгэл хангуулах -Ургийн жинг тодорхойлох -Төрөх газрыг товллох -Төрөлтийн урьдчилсан төлөвлөгөө гаргах	-Асуумж -Ерөнхий үзлэг -Эх барихын гадуур үзлэг (ургийн байрлал, янз, түрүүлсэн хэсгийг тодорхойлно) -Ургийн байдлыг үнэлэх (ургийн зурхний цохилтыг сонсоно)	-Кесархагалаагаар төрөхөөр төлөвлөсөн бол шаардлагатай шинжилгээг хийнэ.	-Илүү тээлтийн тухай -Төрлөгийн үеийн өвдөлт намдаалт -Кесархагалааны талаарх ойлголт -Төрсний дараах үеийн тухай -Төрсний дараах үед гэр бүл төлөвлөх тухай
№8	39-40 долоо хоног	-Төрөлтийн бэлтгэлийг үнэлэх -Ургийн жинг тодорхойлох	-Асуумж -Ерөнхий үзлэг -Эх барихын гадуур үзлэг (ургийн байрлал, янз, түрүүлсэн хэсгийг тодорхойлно)	Шаардлагатай тохиолдолд холбогдох шинжилгээг хийнэ.	-Хүүхдээ амлуулах, эхийн сүүгээр хооллох тухай - Төрсний дараах үзлэг, гэрийн эргэлтийн талаар